

Kónya Sándorral — Budapesten

„Az operaénekes művészetében is
a mai élet ritmusa lüktet”

Wieland Wagner azt mondta róla, hogy a „Lohengrin világbajnoka”. Március 4-én a Metropolitanban énekelte kétszázad-szor ezt a parádés Wagner-szerepet. Amikor megjelent a híre, hogy életében legelőször végre itthon is vendégszerepel, a közönség megrohanta az Erkel Színház pénztárát. Káprázatos karrierjének csúcsára az elmúlt öt-hat évben jutott fel.

Felesége német (eredetileg festő, kedves, okos), otthona Lugano, de többet él Amerikában, mint Európában. Negyvenegy éves, magánélete nincs, de repertoárján ötvennégy szerep tündököl. A nagy olaszok, Verdi, Puccini, Mozart és öt Wagner (Lohengrin, Parsifal, Stolzing), Walter, a Walkür, Siegmundja és Erik a Bolygó hollandiban). Fantasztikus skálája a szerepeknek és hangbéli feladatoknak. Hogyan is győzi torokkai, hangszállal és idegekkel?

— Úgy, hogy technikám és a tudatos éneklésem még sosem hagyott cserben. A sok éneklés csak akkor árt, ha rosszul éneklünk. Egyébként az éneklés is nagymértékben tréning dolga (akár az atlétáé vagy a zongoristáé), hiszen nem a hangszálunkkal éneklünk csak, hanem egész testünk izomzatával. Pályám kezdetén azzal a jótanáccsal bocsátottak szárnyra: az önkontroll legjobb módszere, ha nemcsak szerepelek, hanem tanítok is. Öt fiatal tenorista növendékem van, ezek csaknem mindenhová

követnek. Miközben előéneklek nekik és korrigálom őket, magamban is tudatosodnak az erények és a hibák.

1958-ban énekelte legelőször a Lohengrint, ez volt az első Wagner-szerepe.

— Wieland Wagner hallott a Carmenban és a végzet hatalmában, s az ötlete volt, hogy — csakis úgy, mint az ősbemutató — olaszos, belcanto stílusú, lírai énekes alakítsa Bayreuthban a Lohengrint. A szerepet négy hét alatt tanultam meg. Szerencsémre igen könnyen memorizálok, s mindig zongora nélkül, csak magából a partitúrából indulok ki. Wieland Wagner Lohengrin alakját statikusan, csaknem szoborszerű mozdulatlansággal rendezte. Ezzel is jelezni akarta, hogy Lohengrin más, mint a többiek, nem közönséges földi lény, s érdekes módon mégis hihető és elhithető minden megnyilatkozása. Ruházata is más, az övé arany, a többieké ezüst. Engem eleinte zavart ez a szokatlan mozdulatlanság éneklés közben, különleges koncentráció kellett hozzá, mert valahogy úgy érzem, könnyebben éneklek magas hangot, ha ilyen vagy olyan mozdulattal kísérem. De Wieland Wagnernak éppen az volt az elképzelése és akarata, hogy a zenét ne kísérik mozdulatok. A közönségre igen szuggesztíven hatott ez a fajta rendezés. Én ebben a bayreuthi szellemben alakítom azóta is mindennél a Lohengrint, de azért a színpadi játékot itt-ott,

ése

ELÁHO

yi Minisz

ának ve

példa-
tót kell

erhető-e a
igénye a
bérletezt-

rradalom
kaszában
missziót
ították a
az ál-
és az ed-
nem já-
tték meg
Vélemé-
óta meg-
khoz át
érletezési

lakulások-
hallottuk,
szerző
a vidéki
vezetésének

zelmúlt-
t arról,
inházak
erősíte-
szerint
osztjuk
z egyes
nyét a
ázcent-

—
mény
kedves
jelen
nyom
hogy
fokoz
Ennek
sulato
juk.
hát a
ziszer
okozn
vonale
gasabl
tesen
melym
ben te
progra
csak m

— O
digi,
szert,
szerző
lan id
módo

— Ig
letett
Fokozat
majd a
zott ide
tési ren
kettőtől
re szer
hoz.

mindig annak az országnak, a népek az izléséhez és temperamentumához igazítom, ahol éppen vendégszerepelek.

Hogy hány helyen, hány operában énekelt hat év óta, azt felsorolni sem könnyű.

— Egyszer a Caracalla termáiban énekeltem a Lohengrint, s Gigli egykori kosztümjeit viseltem...

S decemberben Karaján vezényletével új betanulásban énekltem Bécsben. S lemezfelvételen a bostoni szimfonikus zenekarral. Külön érdekessége, hogy Elzát a néger Leontyn Price éneklte.

— De miért csak a Lohengrinről beszélünk? — kérdezi hirtelen — hiszen énekelek én mást is...

Sorolgassuk? Radamest százszor, Rodolphot annál is többször, hogy csak ezt a kettőt ragadjam ki a sok közül. Ő volt az első nem olasz énekes, aki Kalafót a Milánói Scalában énekelte. Amikor legközelebbi terveiről érdeklődöm, annyifélelől esik egyszerre szó, hogy megjegyezni is alig tudom. Budapestről Bayreuthba utazik, a Mesterdalnokokban énekel, aztán a Metropolitan szeszonyító előadásán a Lammermoori Luciában lép fel, jövőre Izraelben éneklte az Otellót (életében először), Kertész István vezényletével. Csak a Tannhäusert nem vállalja egyelőre. Fél, hogy megvastagítaná hangszínét. Majd egyszer, ha már nem énekel lírai szerepeket...

S modern művek? Erre

nemigen akad lehetősége, mert — azt mondja — Amerikában az operát nem szubvencionálja az állam, tehát nem kísérleteznek, csak biztos sikerre alapozzák a műsort. De kiderül, hogy például a West Side Storyból is énekel egy részletet az amerikai televízióban. Hát ezt is bírja szusszal és tehetséggel!

— Az élet ma olyan mértékben száguld, hogy az énekesnek is sokfélének kell lennie. Amikor Caruso annak idején Amerikába ment, vagy tíz napig hajózott. Mi órák alatt röpködünk át az óceánt... Az élet ritmusa nemcsak az idegeinkben, hanem a művészetünkben is ott lüktet... Az operanékes fogalma sokkalta összetettebb, mint régen volt.

— Örül a sikernek?

Csodálkozva néz rám:

— Persze, hogy örülök.

A siker és a szereplés az élete. Ezenkívül csak egy szenvedélye van: az autózás.

Még az első budapesti fellépése előtt beszélgetünk. Rögtön azután, hogy megérkezett. Vajon mit érez itt, Budapesten, ahol nemsokára először találkozik a magyar közönséggel?

— Nagyobb bennem a szorongás, mint amikor a Scalában vagy a Metropolitanban mutatkoztam be. Ha arra gondolok, hogy amikor utoljára a budapesti Operában voltam, a harmadik emeletről néztem az előadást...

Gách Marianne

Lohengrin az Erkel Színházban

Az Erkel Színház Lohengrin-előadása abban a szerencsés helyzetben volt, hogy rövid időn belül vendégül láthatta a címszerep két legkiválóbb alakítóját. Alig néhány héttel ezelőtt Wolfgang Windgassen énekelte Lohengrint Budapesten. Most pedig Kónya Sándor mutatkozott be a magyar közönségnek egyik világszerte magasztalt, leg- rangosabb szerepében.

Olvasom a kritikákat, melyek ennek az alakításnak a diadalait jelzik, attól kezdve, hogy Kónya 1958-ban először énekelte Bayreuthban. Nehéz volna fokozni az elragadtatott jelzőket, melyekkel Európától Amerikáig, a Metropolitanban aratott páratlan sikerig világszerte illették. Igazítom őket hétfői élményeimhez az Erkel Színházban, melyek igazolták a

várakozásokat. Kónya valóban korunk egyik legnagyobb énekes. A férfi- ereje teljében levő, gyönyörű csengésű, töretlen vivőerejű hang az alakításnak és stíluskultúrának azzal a meggyőző erejével párosul, mely mögött a legértékesebb európai tradíciók állnak. Ének- és játék- egységét imponáns megjelenés teszi vizuálisan is elhittetővé.

Akarva akaratlan, már csak a két szereplés időbeli közelsége miatt is, kínálkozik az összevetés Windgassen felejthetetlen alakításával is. Valóban csak összevetésről és nem összehasonításról lehet itt szó, hiszen Kónya és Windgassen két, teljesen különböző művész-egység. Míg Windgassen Lohengrinje kezdettől, már megjelenése pillanatától egy más, em-

berfölkötti, vagy emberen túli világ képviselője a drámában, Kónya Lohengrinje fokozatosan nő a szemünk előtt azzá, szinte előttünk fedi fel kilétét. Az első felvonásban a védtelen Elsa segítségére siető nemes lovag, akiben mintha lenne valami siegfriedi vonás is. Dinamikus, a drámával fejlődő szerepformálásnak vagyunk tehát tanúi. Windgassen átszellemült Lohen-

grinjeről első pillanattól tudjuk, hogy a grál küldöttje. Kónya az utolsó felvonásban visz el ebbe a világba. S még előbb, ahogyan a felvonás drámai fordulópontján rádöbben, hogy örökre el kell veszítenie a nőt, akit szeret: ezeket a pillanatok nem fogjuk elfelejteni. Mert ilyesmire csak igazán nagy művészek képesek.

Fábián Imre

Lohengrin — Kónya Sándor (Kertész Gyula felv.)